

УДК [930.253+929.5](477.85)“1856/1942”

Н. Б. МАСІЯН*

**НЕЗАБУТНЯ ЗІРКА БУКОВИНИ
ОЛЬГА ЮЛІАНІВНА КОБИЛЯНСЬКА
(до 150-річчя від дня народження письменниці)**

Публікуються маловідомі та неопубліковані документи архівного фонду Буковинської крайової управи, Книг актів цивільного стану (метричних книг) нинішньої Чернівецької області та друквані матеріали періодичної преси науково-довідкової бібліотеки Державного архіву Чернівецької області до 1940 р. про О. Ю. Кобилянську, її життєвий і творчий шлях, її роль в суспільстві та участь у громадському житті краю.

Ключові слова: письменниця; прогресивна інтелігенція; учасник феміністичного руху; слава; документ; архівний фонд.

Ольга Кобилянська народилася 27 листопада 1863 р. у містечку Гура-Гумора на півдні Буковини (нині м. Гура-Гуморулуй, Румунія) в багатодітній родині дрібного урядовця Юліана Кобилянського та Марії Кобилянської, з дому Йозефа Вебера. Батько Ольги – галичанин за народженням, шляхетного роду, що походив з Наддніпрянщини, мати – з німецьких переселенців. В інтелігентній родині з незначними статками виховувалось семеро дітей, Ольга була четвертою. У 1868 р. Юліана Кобилянського переводять на службу в Сучаву, і згодом родина Кобилянських переїздить до м. Кімполунга, що неподалік нового призначення. Там, серед розкішної природи, минули дитинство і юність Ольги. За словами майбутньої письменниці, вона закінчила лише чотири класи народної школи, тобто мала основу “для дальшого розумового розвою”. Ольга Юліанівна багато займалася самоосвітою. Захоплювалася творами з соціології, політології та філософськими трактатами.

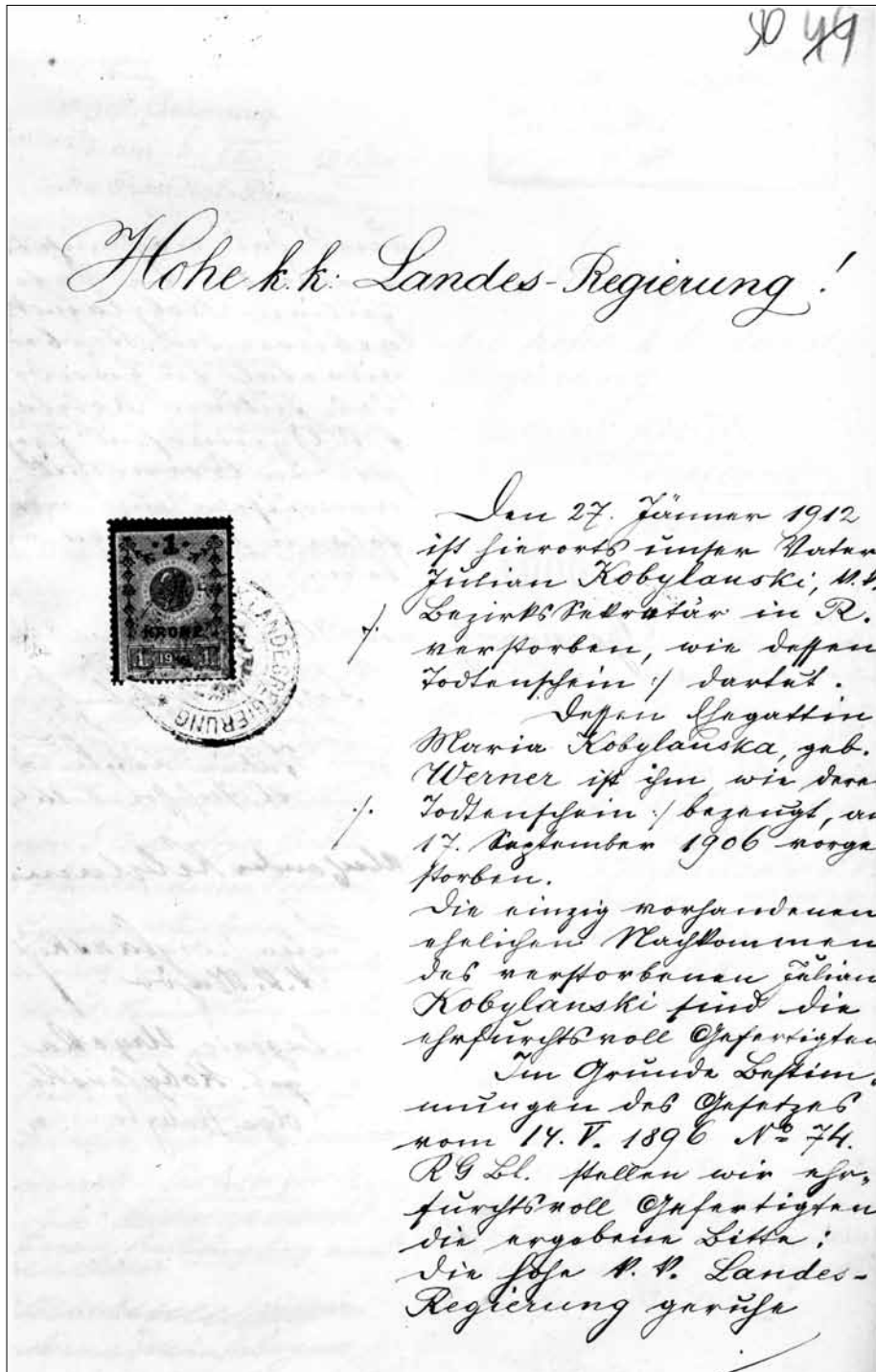
* *Масіян Наталія Богданівна* – начальник відділу використання інформації документів Державного архіву Чернівецької області.

Актовий запис про шлюб батьків Ольги Юліанівни Кобилянської, виявлений в Книзі реєстрації актів про шлюб громадян греко-католицького віросповідання по с. Глибока від 20 липня 1856 р.
 Держархів Чернівецької обл., ф. 1245, оп. 1, спр. 954, арк. 63в.–7
 (публікується вперше).

Шукала себе в музиці (грала на фортепіано, цитрі, дрімбі), непогано малювала і грала в театрі. Хотіла навіть стати професійною акторкою, але віддала перевагу літературі. Була людиною з європейським мисленням, її хвилювало питання емансипації – вважала його віянням часу¹. Перебування в німецько-румунському середовищі (територія Буковини до 1918 р. входила до складу Австро-Угорщини, а Південна Буковина населена переважно румунами) стало причиною того, що перші вірші тринадцятирічної майбутньої письменниці написані німецькою мовою. У 1880 р. написане перше німецькомовне оповідання О. Кобилянської “Гортенза, або нарис з життя однієї дівчини”, у 1883 р. – “Воля чи доля”. Потім були створені алегоричні замальовки “Видиво” (1885), “Голка і дуб” (1886), оповідання “Вона вийшла заміж” (1886–1887). У 1888 р. О. Кобилянська почала писати німецькою мовою повість “Лорелай”, яка в 1896 р. була опублікована українською мовою під назвою “Царівна”. Саме завдяки цій повісті з нею як письменницею знайомиться Леся Українка, яка прочитала рукопис й відтоді пильно стежила за її творчим зростанням. Між письменницями зав’язалось тісне листування та дружні стосунки, і навесні 1901 р. Леся Українка гостювала у своїй подруги на Буковині².

З 1868 по 1891 рр. О. Кобилянська жила в Кімполунзі, Димці (село в Глибоцькому районі Чернівецької області, родинний маєток Веберів, нині – музей-садиба письменниці) та Болехові. У 1891 р. родина переїжджає до Чернівців. Із приїздом до серця буковинської України для письменниці почався новий період життя, відкрився новий світ, широкий і багатий для творчої праці. Тут Кобилянська входить у коло прогресивної інтелігенції, глибше знайомиться з українським літературним життям. Під впливом свого оточення – Наталії Кобринської, відомої у Галичині письменниці та громадської діячки, ініціаторки створення Товариства руських жінок, Софії Окуневської – першої української жінки-лікаря в Австро-Угорщині та прообразу героїні твору “Доля чи воля”, Августи Кохановської – художниці, яка ілюструвала новели письменниці “Некультурна”, “Природа”, “Битва”, “Під голим небом”,

Прохання дітей Юліана Кобілянського щодо законної передачі місця для поховання членів родини Кобілянських сину – Юліану Кобілянському. 30 січня 1912 р.

Автограф Ольги Кобілянської.

Держархів Чернівецької обл., ф. 3, оп. 1, спр. 4094, арк. 50 (публікується вперше).

ich habe mich über den
 nachstehenden Namen
 Julian Kobylanski
 gebürtig aus Korbva =
 Gmünd zu Gmünd
 das Julian Kobylanski
 H. R. Gymnasial-Profes-
 sor in Chernowitz
 unterschrieben und mich
 folgen lassen zu wol-
 len.

Chernowitz, am 30. Januar 1912

Maximilian Kobylanski
 H. R. L. R. in D. 7
 Julian Kobylanski
 H. R. Professor, T. W. Gymn.

Maxime Kobylanski

Stefan Kobylanski
 H. R. Major

Eugenie Wrycka
 geb. Kobylanski
 Olga Kobylanski

Прохання дітей Юліана Кобилянського щодо законної передачі місця для поховання
 членів родини Кобилянських сину – Юліану Кобилянському. 30 січня 1912 р.

Автограф Ольги Кобилянської.

Держархів Чернівецької обл., ф. 3, оп. 1, спр. 4094, арк. 50 зв. (публікується вперше).

Миколи Івасюка – художника, автора знаменитої картини “В’їзд Богдана Хмельницького в Київ”³, Осипа Маковея – вчителя, одного з перших критиків і редакторів її творів, коли вона почала писати рідною мовою.

Письменниця відчувала необхідність в поглибленні своїх знань та отриманні творчого поштовху для подальшої діяльності. З цією метою вона мала намір подорожувати, зокрема до Відня, де могла б зав’язати корисні знайомства в літературних столичних колах. Здійснення цих задумів вимагало фінансових затрат, які Кобилянська не могла собі дозволити, тому неодноразово листувалася з Міністерством освіти і віровизнань Австрії (1907, 1913) та просила про призначення їй мистецької стипендії⁴. З метою оформлення виїзних документів Ольга Юліанівна зверталася до Дирекції поліції м. Чернівці щодо видачі їй довідки про моральну та громадську благонадійність. Її наступне звернення до цієї поліцейської установи датується 22 березням 1912 р. та пов’язане зі збиранням нею пакету документів для подання клопотання щодо переоформлення пенсії покійного батька Юліана Кобилянського, секретаря повітової управи, який помер 25 січня 1912 р⁵.

Ступивши на ниву української літератури, Ольга Кобилянська вже першими своїми творами привернула увагу широкої громадськості. Ними зачитувались інтелігенти і селяни, навколо них точилися суперечки критиків і письменників. Слава молодій письменниці сягнула далеко за межі української землі. Нею цікавились росіяни і болгари, німці й поляки, чехи й словаки, мовами цих народів твори Кобилянської були перекладені ще на початку ХХ ст. В її творах європейський читач побачив не тільки барвисті, художньо завершені картини з життя українців; більше його підкорило те, що в оповіданнях та новелах Кобилянської він знайшов безмежну любов до людини, широке знання душі простого працівника і уміння тонко передати навіть ледь помітні його переживання і настрої. Німецький перекладач, популяризатор літератури і критик Георг Адам говорив про неї як про майстра “тонкого гостропсихологічного малюнку”. Зарубіжна критика визнавала за О. Кобилянською першість у розкритті насамперед жіночого характеру⁶.

Тема інтелігенції пронизує усю творчість Кобилянської – від її ранніх оповідань та повістей до роману “Апостол черні”. Зображення життя села, його соціально-психологічних і морально-етичних проблем – друга провідна лінія її творів (“Жебрачка”, “Земля” та ін.). Реалістичні й романтичні тенденції творчості Кобилянської своєрідно поєдналися в повісті “В неділю рано зілля копала”, яка перекладена багатьма мовами, була інсценізована, з успіхом йшла на сцені.

Творчість Кобилянської 1920 – 1930-х рр., коли Буковина перебувала у складі Румунії, минала у складних умовах. Українська мова і культура була об’єктом переслідувань, однак і тоді письменниця налагоджувала контакти з українською літературною молоддю журна-

Поштова марка із зображенням Ольги Кобилянської, випущена до 100-річчя з дня народження письменниці та опублікована в газеті “Радянська Буковина” від 27.11.1963, № 235 (5361), с. 2.

лу “Промінь”, місячником “Нові шляхи”, з видавництвом “Рух” (Харків), де у 1927–1929 рр. вийшли друком її твори в 9-ти томах. Чернівецькі україномовні часописи “Каменярі”, “Рідний край”, “Час”, “Самостійна думка”, “Хліборобська правда” 1920–1930-х рр. публікують на своїх шпальтах твори та статті О. Кобилянської, присвяти та програми святкування 35-річного (1922) та 40-річного (1927) ювілеїв літературної діяльності письменниці, повідомлення про її перебування на лікуванні за кордоном тощо.

Ольга Кобилянська завжди була активним учасником феміністичного руху. Ставши у 1894 р. однією з фундаторок Товариства руських жінок, вона обґрунтувала мету цього руху в брошурі “Дещо про ідею жіночого руху”.

Письменниця порушила питання про тяжке становище жінки “середньої верстви”, активно виступала за рівноправність жінки і чоловіка, за право жінки на гідне життя. 2 лютого 1929 р. у Чернівцях відбувся перший з’їзд жінок Буковини, який було скликано головою товариства “Жіноча громада” Ольгою Захарівною Гузар – давнього друга та соратника Ольги Кобилянської. Серед найважливіших завдань, дотичних до справ освіти й виховання, делегати визнали створення Жіночого національного фонду, який мав стати матеріальною базою для відкриття українських приватних дитячих садків, сиротинця, жіночої майстерні, інтернату для дівчат, влаштування курсів для читання і письма для дітей, які в умовах румунізації буковинського державного шкільництва не мали змоги вивчати рідну мову. Прикметно, що почесним головою з’їзду було обрано Ольгу Юліанівну Кобилянську.

Після приєднання Буковини до Радянської України ім’я Кобилянської використовувалось владою в агітаційних цілях. На той час вийшла низка статей, які нібито були написані письменницею. Хоча насправді вона не мала до них ніякого стосунку, і написані вони навіть не в її стилі. Політика її зовсім не цікавила. Вона абстраговано сприймала дійсність. Згадаймо, що в 1939–1940 рр. Ольга Юліанівна вже була старою і хворою людиною⁷.

Редакція і адміністрація: Чернівці, вул. Петровича число 4 Руський Народний Дім.	<h1 style="margin: 0;">Рідний Край</h1> <h2 style="margin: 0;">Незалежна газета</h2> <p style="margin: 0;">Видавець і редактор: Др. Лев Когут.</p>	Передплата: чвертьрічно 38 л. піврічно 75 л. цілорічно 150 л. за границею: 2 дол. Ціна одного числа 5 левів. Виходить три рази на місяць.
--	--	---

Ч. 31 (55).Чернівці, дня 27. падолиста 1927.Рік II.

З нагоди 40-літнього ювілею літературної діяльності світлої письменниці-землячки, пані Ольги Кобилянської
відбудеться святкування зі слідуєчим порядком:

I.

Неділя, дня 27. падолиста 1927. р. о год. 11-й перед пол., у великій салі Музичного Товариства в Чернівцях

Академія - Концерт

ПРОГРАМА:

1. Привітне слово пані Ольга Гузар.
2. Літературна творчість О. Кобилянської відчит пана О. Купчанка.
- Павза (15 мінут).
3. а) Лисенко: Романс
б) Ліст-Адабів: Соловий
в) Ліст-Шуберт: Вільховий король } фортепянове сольо пані Наталка Ланг.
4. Відчитання найновішої новелі ювілятки панєю М. Герасимович.
5. а) Шевченко-Нижанковський: „Минули літа молодії“
б) Карманський-Людкевич: „Спи дитино моя“ } тенорове сольо
пана Д. Руєнака.
6. а) Шевченко-Стеценко: „Сон“
б) Федькович-Нижанковський: „З округків“, у перерібіці } мішаний хор
пана диригента О. Садагорського } „Буковинський Кобзар“.

II.

Святочний Комерс

у честь ювілятки тогож дня о год. пів до 8-ої вечером у великій салі „Народного Дому“, вулиця Петровича ч. 2 при ласкавій співучасті пані М. Боднарюкової (сопран), пана О. Гишки (барітон) і тов-а „Мищанський Хор“.

Фортепяновий супровід на Концерті й Комерсі перебрала ласкаво пані Галя Василяшко. Блищі відомости подається наліпками.

Замовлення квітків на Академію-Концерт приймається вже тепер в Книгарні Ю. Гливіка і С-ка при вулиці Петровича число 4.

Ювілейний Комітет.

Привіт Ользі Кобилянській.

Українські сини й дочки Буковини приносять Тобі у день Твоєї і своєї радості привіт, від щирої душі на знак глибокої пошани й подяки за Твій труд, за сороклітню працю на українській недоораній землі, за Твою вірність.

Ти честь і слава Буковини й українського народу. Ми бідні й мало Тобі дали, одну хиба любов, чисту й щирю. Жерела богатства Твоїх дум розложені по всій Європі. Там Ти черпала й знання і вічні людські ідеали. А що набрала, віддала Ти на вітар України в убогі хати.

Ти не соромилася нас і не втікала геть.

Оголошення програми святкування з нагоди 40-літнього ювілею літературної діяльності О. Кобилянської, опубліковане в газеті “Рідний край” від 27.11.1927, Ч. 31(55), с. 1.

Фото діячів культури (серед них Ольга Кобилянська), які вітали І. Франка у 1898 році з 25-річчям його літературної та громадсько-політичної діяльності. Фоторепродукція 1966 р. (0-4825).

На виконання Постанови Президії Верховної Ради УРСР від 2 грудня 1940 № 339 “Про асигнування коштів на святкування 55-літнього ювілею літературної діяльності О. Ю. Кобилянської”⁸ в Чернівцях відбулись урочистості, присвячені діяльності видатної буковинки. Їй передувала Постанова Президії Верховної Ради УРСР від 27 серпня 1940 “Про надання допомоги члену спілки радянських письменників О. Ю. Кобилянській, що проживає на території Північної Буковини”⁹, на підставі якої письменниці було виділено 10 тис. карбованців. У документах архівного фонду Чернівецької обласної ради зберігається розписка Кобилянської від 2 вересня 1940 р. про отримання нею матеріальної допомоги.

З початком Великої Вітчизняної війни та подальшою окупацією території сучасної Чернівецької області румунська влада встановлює нагляд за О. Кобилянською, готуючи судову розправу над нею за її агітаційні листи в радянській пресі.

О. Ю. Кобилянська померла 21 березня 1942 р. та похована в родинному склепі на Руському кладовищі у м. Чернівці. Похоронна процесія була нечисленною – до 300 учасників, виголошувати промови було заборонено.

За півстоліття творчої діяльності Кобилянська створила десятки оповідань, нарисів, новел, повістей, критичних і публіцистичних ста-

тей, перекладів, лишила велике за обсягом листування. Листи до Осипа Маковея зберігаються у Львові, унікальний щоденник з двох загальних зошитів, який вела Кобилянська впродовж семи років, починаючи від 1 листопада 1883 р. – в Чернівецькому літературно-меморіальному музеї Ольги Кобилянської.

У документах архівного фонду Буковинської крайової управи відкриті відомості про двох братів Ольги: найстаршого Максиміліана, який єдиний у родині був москвофілом, та Юліана – філолога, професора ІІ державної гімназії в Чернівцях.

¹ *Поліщук Т.* Ольга Кобилянська: відома і незнайома // *День*. – 07.12.2000. – № 225.

² *Леся Українка* // *Буковина*. – 03.05.1901. – С. 2.

³ *Дзержик К.* Ясна зірка Буковини // *Радянська Буковина*. – 24.11.1963. – № 233 (5359). – С. 7.

⁴ Державний архів Чернівецької області (далі – Держархів Чернівецької обл.), ф. 3 Буковинська крайова управа, оп. 2, спр. 24272, арк. 5–5зв.

⁵ Держархів Чернівецької обл., ф. 10 Дирекція поліції м. Чернівці, оп. 1, спр. 914, арк. 6.

⁶ *Романець О.* Слава гірської Орлиці // *Радянська Буковина*. – 27.11.1963. – № 235 (5361). – С. 3.

⁷ *Поліщук Т.* Ольга Кобилянська: відома і незнайома // *День*. – 07.12.2000. – № 225.

⁸ Держархів Чернівецької обл., ф. Р-3 Чернівецька обласна рада, оп. 1, спр. 18, арк. 9.

⁹ Держархів Чернівецької обл., ф. Р-3 Чернівецька обласна рада, оп. 1, спр. 63, арк. 10.

№ 1

Витяг з актового запису про шлюб батьків Ольги Юліанівни Кобилянської, який виявлено в Книзі реєстрації актів про шлюб громадян греко-католицького віросповідання по с. Глибока

*20 липня 1856 р.
(публікується вперше)*

20 липня 1856 року пан Юліан Кобилянський, канцелярист повітової управи в м. Гура-Гумора, раніше неодружений, 31 року, одружився з панною Марією Вернер, донькою пана Йозефа Вернера, майновласника в с. Димка, та Лучії [Вернер], раніше неодруженою, 18 років.

Цей запис здійснено на підставі оголошення про вступ до шлюбу № 250 від 30 червня 1856 задокументованого в повіті Гура-Гумора капеланом Ніколом [прізвище нерозбірливо] місцевого буковинського деканату.

Держархів Чернівецької обл., ф. 1245, оп. 1, спр. 954, арк. 7¹.

¹ Держархів Чернівецької обл., ф. 1245 Книги актів цивільного стану (метричні книги) нинішньої Чернівецької області, оп. 1, спр. 954, арк. 6зв.–7.

№ 2

**Повідомлення газети “Буковина” про перебування на Буковині,
в гостях у Ольги Кобилянської, письменниці Лесі Українки***03 травня 1901 р.*

Леся Українка, славна українська письменниця гостить від кількох днів в Чернівцях, де пробуде якийсь час в домі нашої письменниці Ольги Кобилянської. Вітаємо сердечно дорогу землячку на зеленій Буковині.

Держархів Чернівецької обл. Леся Українка // Буковина. – 03.05.1901. – С. 2¹.

¹ Леся Українка // Буковина. – 03.05.1901. – С. 2.

№ 3

**Витяг з прохання письменниці Ольги Кобилянської
про призначення їй мистецької стипендії***28 лютого 1907 р.*

Високе ц[ісарсько] к[оролівське] Міністерство освіти і віровизнань!

З посиланням на конкурс, оголошений Буковинською ц[ісарсько] к[оролівською] крайовою управою в м. Чернівці Ч. 41830, нижче підписана поважно просить про призначення їй мистецької стипендії та обґрунтовує своє прохання наступним чином: на підставі свідоцтва про місце народження, виданого в Кімполунзі 25 березня 1899 р. і свідоцтва про хрещення, виданого в с. Качика 27 березня 1899 р. нижче підписана є справжнім дитям Буковини і вже майже 15 років займається літературною діяльністю. Її праці визнані не лише країнами, як це стає очевидним зі статей-відозв в українських літературних журналах “Зоря” (Рік 1897, № 1, с. 17), “Руслан” (Рік 1904, № 134, с. 2), а також з того, що нижче підписана згадується у підручнику для гімназій з історії української літератури професора А. Барвінського та відзначена письменниками інших, зокрема слов’янських націй <...> Нижче підписана як самотня донька старого пенсіонера, який понад 40 років вірою і правдою служив державі на посаді повітового секретаря, незважаючи на свій скромний матеріальний статок і клопоти, пов’язані з веденням домашнього господарства, свою життєву мету вбачає в тому, щоб служити своєму народові шляхом написання літературних творів і тим самим сприяти піднесенню народу морально та релігійно. Стипендія їй тим необхідніша, оскільки нижче підписана є самоучкою і бажала б поїхати до Відня, наче за кордон, щоб отримати творчий поштовх та завести літературні знайомства з людьми мистецтва.

Чернівці, 28 лютого 1907 р.

Ольга Кобилянська,
письменниця в Чернівцях,
вул. Нойвельтгассе, 46

Держархів Чернівецької обл., ф. 3, оп. 2, спр. 24272, арк. 5–6зв¹.

¹ Держархів Чернівецької обл., ф. 3 Буковинська крайова управа, оп. 2, спр. 24272, арк. 5–5зв.

№ 4

**Прохання дітей Юліана Кобилянського щодо законної передачі
місця для поховання членів родини Кобилянських сину –
Юліану Кобилянському**

30 січня 1912 р.
(публікується вперше)

Висока ц[ісарсько] к[оролівська] крайова управо!

Наш батько, ц[ісарсько] к[оролівський] повітовий секретар на п[енсії] Юліан Кобилянський помер 27 січня 1912 року, як свідчить його свідоцтво про смерть. Його дружина Марія Кобилянська, народжена Вернер, як свідчить її свідоцтво про смерть, померла 17 вересня 1906 року.

Єдині існуючі законні спадкоємці Юліана Кобилянського – це поважно нижче підписані [особи]. На підставі положень закону від 14.05.1896 № 74 Збірника законів Австрійської імперії поважно нижче підписані [особи] віддано звертаються з проханням до ц[ісарсько] к[оролівської] крайової управи і просять призначити у власність Юліану Кобилянському місце поховання [для членів родини Кобилянських], яке належало померлому батькові Юліану Кобилянському.

Чернівці, 30 січня 1912 р.

Максимільян Кобилянський,

ц[ісарсько] к[оролівський] крайовий радник;

Юліан Кобилянський

ц[ісарсько] к[оролівський] професор II державної гімназії;

Олександр Кобилянський;

Степан Кобилянський

ц[ісарсько] к[оролівський] майор;

Євгенія Урицька,

народжена Кобилянська;

Ольга Кобилянська

Держархів Чернівецької обл., ф. 3, оп. 1. спр. 4094, арк. 50–50зв¹.

—¹ Держархів Чернівецької обл., ф. 3 Буковинська крайова управа, оп. 1. спр. 4094, арк. 50–50зв.

№ 5

**Лист міністерства віровизнань і освіти Австрії до пана ц[ісарсько]
к[оролівського] крайового президента, яким висловлюється подяка
Юліану Кобилянському (брату О. Кобилянської) за укладений ним
примірник українсько-латинського словника**

15 травня 1913 р.

Кобилянський Юліан, професор II-ї державної гімназії в Чернівцях, з приводу його українсько-латинського словника для ц[ісарсько] к[оролівської] сімейної бібліотеки від 03 лютого 1913.

Панові ц[ісарсько] к[оролівському] крайовому президенту в Чернівцях

Його ц[ісарсько] к[оролівська] Апостольська Величність найвищим рішенням від 20 квітня ц[ього] р[оку] згідно повідомлення оберсткамердинера

від 23 квітня 1913 Ч. 647 примірник укладеного професором II-ї державної гімназії в Чернівцях Юліаном Кобилянським, який вийшов у світ у видавництві шкільних підручників, удостоєно бути милостиво прийнятим до ц[арської] к[оролівської] сімейної бібліотеки і з цього приводу висловлюється найвища подяка.

Я маю честь повідомити Вашу Світлість про прохання щодо підготовки листа-подяки для вказаного професора з метою подальших розпоряджень.

За міністра віровизнань і освіти

Підпис

Держархів Чернівецької обл., ф. 3, оп. 1. спр. 11593, арк. 71¹.

¹ Держархів Чернівецької обл., ф. 3 Буковинська крайова управа, оп. 1. спр. 11593, арк. 71.

№ 6

**Стаття-подяка Ользі Кобилянській,
опублікована в органі українського учительства на Буковині часопису
“Каменярі” з приводу 35-літнього ювілею літературної праці**

10 лютого 1922 р.

ПОКЛІН

На 15. лютого ц[ього] р[оку] зійдеться свідомо українська громада в Чернівцях. Зійдуться всі ті, в грудях яких ще б'ється українське серце, всі ті, що ще досі не втратили віри у життєву силу свого великого, хоч й нещасного народу.

У цім дні забудуться усі наші непорозуміння і міжусобиці, зникнуть партійні та політичні контрасти, всі ми як одні діти однієї матері зійдемося разом, щоб віддати належну пошану нашій найбільшій Громадянці. Буковинсько-українська громада відсвяткує по змозі гідно і славно ювілей 35-літньої літературної праці своєї великої Письменниці. Правда, ці обставини, серед яких живемо, не дозволяють нам вшанувати творчу працю нашої славної Письменниці так, як цього нам бажається, як цього Вона має право від нас жадати.

Хай наша щирість і найкраща воля гідного святкування цього знаменного, пропам'ятного свята буде й виправданням, якщо воно не стане на цій артистичній вишині, де ми його із серця бажали би бачити.

З приводу 35-літніх роковин літературної праці Ольги Кобилянської уся Соборна Україна шле сердечний привіт своїй великій Письменниці. Українська суспільність на Буковині невимовно тим горда, чим раз ця могутча артистична індивідуальність, що сталася творцем нової літературної епохи, є на буковинській землі.

З найбільшою пошаною клонимо свої голови перед нашою найзнатнішою Громадянкою і виказуємо сердечне бажання, щоб наша Письменниця трудилася на літературному полі ще много, премного літ на благо українського народу, а Собі і нам на славу.

Поклін // Каменярі. – 10.02.1922. – Ч. 4. – С. 2¹.

¹ Держархів Чернівецької обл., Поклін // Каменярі.– 10.02.1922. – Ч. 4. – С. 2.

№ 7

**Зі статті “Ольга Кобилянська на чужині”
опублікованій в незалежній газеті “Рідний край”***10 червня 1928 р.*

...До нас дійшли досі деякі чеські газети з Праги, в котрих згадується похвальним словом буковинська українська письменниця. “Narodni Politika” з дня 1. червня 1928 р. подає під заголовком “Маємо в Празі милу літературну гостину” таку замітку: “Приїхала до нас до Праги славна українська письменниця Ольга Кобилянська, буковинська землячка родом з Гурагумори, авторка великого числа новел і оповідань, психологічної щоденникової повісті “Царівна”, часто перекладувана на чеську мову й радо читана. Ольга Кобилянська, тепер 63-літня, має й гарне ім’я і як есеїстка й пропагаторка жіночої емансипації на Буковині між своїм українським народом на Буковині...”

...Сьогодні, після більше як 40-літньої літературної діяльності може Ольга Кобилянська глядіти з тихим задоволенням на шлях, який пройшла і, вилізши на стрімкі гори, оглядати значний круговид... Ольга Кобилянська передовсім ліричний талант, що захоплюється барвами, світлом і гармонією. Їй дано було щедро обдарувати своїх читачів з образного багатства її душевного світу. Деякі з її майстерних оповідань доступні й чеським та німецьким читачам. Усі приятелі широй художності вітають сердечно цю шляхетну пані...

Ольга Кобилянська на чужині // Рідний Край. – 10.06.1928. – Ч. 23 (82). – С. 1¹.

¹ Держархів Чернівецької обл., Ольга Кобилянська на чужині // Рідний Край. – 10.06.1928. – Ч. 23 (82). – С. 1.

№ 8

**Оголошення, розміщене в незалежній газеті “Рідний край”
про вихід у світ альманаху, присвяченому 40-літній літературній
діяльності Ольги Кобилянської***27 травня 1928 р.*

ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА. Альманах у пам’ятку її сорокалітньої (1887–1927) літературної діяльності. Видання ювілейного комітету в Чернівцях. Зміст цієї книжки і ділиться на кілька відділів: літературна частина, куди входять поезії й оповідання буковинських та інших українських поетів і письменників, присвячені звеличенню письменниці й тих ідей, яким вона служить у своїх творах; відтак найновіше оповідання Ольги Кобилянської призначене для прочитання на Академії в її честь у Чернівцях, але не прочитане: “Пресвятая Богородице, помилуй нас!”; відтак її ж оповідання “Про саму себе”, прецікаве для всіх, хто хоче зрозуміти життя й думки письменниці та її творчість; далі слідує опис тих свят у її честь у Чернівцях і Коломиї, в яких ювілярка особисто брала участь, привіти, грамоти, дари для письменниці, відтак згадки, де святковано ще письменницю; наступний відділ містить у собі недруковані ще спомини знайомих і друзів письменниці, від дитячих літ починаючи до тепер; а наприкінці неоголошені ще розвідки й критики її творів та повна бібліографія. Все це оздоблено 14 знімками з життя письменниці. Ціна цієї вельми цінної гарної книжки виносить у передплаті до 10. червня 1928 р. лиш 100 левів а опісля в продажі 150 левів. Гроші слати до Книгарні Ю. Глипка і Спілки в Чернівцях, вул. Петровича ч. 4. Наклад через дорожнечу доброго па-

перу малий і обчислений на скору розпродаж. Є замовлення з-за кордону, так що наклад скоро буде вичерпаний. Весь дохід призначений для письменниці для рятування її здоров'я і на вигіднішу для її праці обстановку її помешкання. Українці! Пошануйте шановану всім світом письменницю, бо після наших найбільших людей і нас світ шануватиме. Наші письменники не дають світові забути про нас. В кожній українській хаті повинна бути ось ця книжка.

Ольга Кобилянська // Рідний Край. – 27.05.1928. – Ч. 21 (80). – С. 3¹.

¹ Держархів Чернівецької обл., Ольга Кобилянська // Рідний Край. – 27.05.1928. – Ч. 21 (80). – С. 3.

№ 9

Вітальне повідомлення Ольги Кобилянської, опубліковане в газеті “Хліборобська правда” з нагоди 10-річчя часопису “Жіноча Доля”

29 вересня 1935 р.

Люблю її читати, цю дрібну з об'єму газету з її ясною ціллю – просвіщати широкі верстви нашого українського жіноцтва, подати йому повчальні вказівки й практичні поради, що як-не-як, хоч частково, а все таки приймуться й видадуть свої практичні плоди. Здорове зерно, посіяне “Жіночою долею” на підготовленім ґрунті, дасть добрі жнива, хоч би навіть і погода не зовсім добре сприяла, а ці жнива й собі дадуть можливість, щоб часопис “Жіноча Доля” загостив під кожну стріху й тим самим спричинився до ліпшого культурного і матеріального стану нашого жіноцтва.

Люблю цю “Жіночу Долю” за її сміливий тон і за її вказівки на майбутнє в практичному характері.

Димка 29.VIII.1935.

Ольга Кобилянська

З нагоди 10-ліття “Жіночої Доли” // Хліборобська правда. – 29.09.1935. – С. 3¹.

¹ Держархів Чернівецької обл., З нагоди 10-ліття “Жіночої Доли”// Хліборобська правда. – 29.09.1935. – С. 3.

Публикуются малоизвестные и неопубликованные документы архивного фонда Буковинского краевого управления, Книг актов гражданского состояния (метрических книг) нынешней Черновицкой области и печатные материалы научно-исследовательской библиотеки Государственного архива Черновицкой области 1940 г. об Ольге Юлиановне Кобылянкой, её жизненном и творческом пути, её роли в обществе и участии в общественной жизни края.

Ключевые слова: писательница; прогрессивная интеллигенция; участник феминистического движения; слава; документ; архивный фонд.

There are published the little-known and unpublished documents of the archival fond of Bukovyna Region Government, metrical books of today Chernivtsy Region and published materials of periodicals of Scientific library of the State Archives of Chernivtsy Region till 1940 concerning O.Y. Kobylyanska, her life and oeuvre, her role in the society and participation in the public life of the region.

Key words: the writer; progressive intellectuals; the participant of feminist movement; the glory; the document; the archival fond.